

Leerkrachten gericht coachen met de vaardigheidsmeter

Door kritisch te kijken naar het functioneren van je leerkrachten, kun je het onderwijs op je school naar een hoger plan tillen. De vaardigheidsmeter (VHM) van Cadenza Onderwijsconsult is een instrument om op een constructieve manier leerkrachten van feedback te voorzien, met als doel dat ze zich verder ontwikkelen. Basisschool De Tol in Zuidlaren gebruikt de VHM inmiddels al drie jaar om leerkrachten gericht te coachen.

Tekst:
Daphne Doemges-Engelen

Fotografie:
Martine Hoving

“Als je invloed wilt uitoefenen op de prestaties van leerlingen, moet je kijken wat er in het primaire proces gebeurt. Het gedrag van de leerkrachten speelt daar een grote rol in, plus de lessen die de kinderen krijgen. Daarom waren we al actief bezig met observaties en klassenbezoeken. Toch merkte ik als directeur dat ik niet voldoende tools in handen had om leerkrachten gericht te coachen. Een reden om op zoek te gaan naar een instrument om gerichte feedback te kunnen geven”, aldus directeur Tineke Dolfing van basisschool De Tol in Zuidlaren.

Snel bijsturen

De Tol werkt inmiddels drie jaar met de vaardigheidsmeter van Cadenza Onderwijsconsult. Dolfing: “Het instrument geeft de mogelijkheid om op basis van wat je ziet te beoordelen. Je vertaalt concreet waarneembaar gedrag in feedback. Door de concrete beoordelingspunten geeft het mij handvatten om heel snel te kunnen bijsturen op de punten waarop iemand vastloopt. Je kunt op kleine puntjes bijsturen; dat is heel fijn. Het legt echt de vinger op de zere plek. Aan de andere kant geeft het ruimte om ook concreet te benoemen wat er zo goed is aan een leerkracht.”

Meetbaar

Na de observatie in de klas, volgt nog dezelfde dag een gesprek met de leerkracht. “De eerste keer vonden ze dat heel spannend. Maar we hebben nu drie rondes achter de rug en het gesprek achteraf vinden de leerkrachten heel waardevol. Mensen vinden het prettig om inhoudelijk een gesprek te hebben over onderwijs. Het zijn meetbare gegevens, waardoor leerkrachten echt een spiegel wordt voorgehouden. En wat ik zo goed vind: direct de dag erna zie ik al verandering, juist omdat je zulke concrete tips kunt geven. Na drie keer de vaardigheidsmeter toepassen, merk je dat leerkrachten enorme stappen voorwaarts maken. Iedere keer nemen ze punten uit de vorige meting mee. Een goed voorbeeld is juf Natalie; drie jaar geleden was ze een startende leerkracht, ze geeft nu les op een hoog niveau, dat vind ik echt knap.”

‘De VHM laat ook zien waar je talent ligt, dat zie je in de beoordeling terug.’

Didactische tips

De 26-jarige Natalie Scholtens geeft les aan groep 8 van De Tol. De observatie vond ze de eerste keer spannend. “Je bent toch wat zenuwachtig. Ik probeerde de les te doen zoals altijd, maar je bent je wel meer bewust van je eigen handelen. Na de observatie kreeg ik feedback van Tineke. Er kwamen zeker puntjes naar voren, vooral op didactisch gebied kreeg ik bruikbare tips. Heel handig, ik kon er direct mee aan de slag gaan. Ik vond de werkwijze heel positief, er kwamen terechte zaken naar voren in het gesprek.”

Natalie Scholtens geeft les aan groep 8

'Je vertaalt concreet waarneembaar gedrag in feedback.'

Leermodel ontwikkeld

Aan de hand van de feedback die uit de VHM naar voren kwam, ontwikkelde Natalie een model in het programma waarmee de school werkt. "Dit is een leermodel waarin ik alle stappen benoem uit het ADIM (Activerende Directe Instructie Model). Dus eerst terugblikken op de vorige les, om vervolgens voorkennis op te halen, enzovoort. Alle stappen komen aan bod in een korte powerpointpresentatie, die je kunt uitbreiden hoe je wilt. Het model biedt mij veel structuur en houvast: je vergeet geen stap over te slaan. Ik heb het zelf heel lang gebruikt en inmiddels werken ook andere collega's ermee." De erkenning voor haar harde werken vindt Natalie mooi aan de VHM. "Niet alleen worden er puntjes benoemd die beter kunnen, maar je krijgt ook complimentjes. Het is fijn als je beloond wordt voor je inzet. De VHM laat ook zien waar je talent ligt, dat zie je in de beoordeling terug."

Teamontwikkeling

Fred Kramer van Cadenza Onderwijsconsult is medeontwikkelaar en algemeen projectleider van de vaardigheidsmeters en neemt door het hele land vaardigheidsmeters af. Hij traint schoolleiders en ib'ers om met dit instrument aan de slag te gaan. Zo begeleidde hij ook Tineke Dolfing van De Tol. "Samen met de directeur en eventueel met de ib'er, doen we klassenbezoeken: dat zijn observaties van anderhalf uur. Ik train de leidinggevende in het gericht observeren: wat zie je en hoe vertaal je dat in een score? Ook train ik ze in het voeren van coachingsgerichte dialogen met leerkrachten. Met de VHM kun je de pedagogische en didactische vaardigheden van iedere leerkracht in beeld brengen, maar ook kijken naar het totale functioneren van het team. Op deze manier is het ook een goed instrument voor teamontwikkeling: aan de hand van de scores kun je gerichte nascholing inkopen."

Ontwikkelafspraken

Het feedbackgesprek met de leerkracht wordt afgesloten met een digitaal gegenereerd verslag, aan de hand waarvan samen met de leerkracht één, twee of maximaal drie ontwikkelafspraken worden gemaakt. "Bij juf Natalie van De Tol hebben we onlangs bij een van haar lessen gefilmd. Dit laat zien dat zij zich van beginnend leerkracht in korte tijd heeft ontwikkeld tot een sterke leerkracht."

Recht op gedegen feedback

Het nieuwe bestuursakkoord verplicht directeuren om met een goedgekeurd instrument hun leerkrachten in kaart te brengen. "De cao geeft ook aan dat dit een recht is van leerkrachten. Dat past in onze visie: leerkrachten hebben recht op gedegen feedback van hun leidinggevendenden, zodat je de kans krijgt om je goed te professionaliseren. Het gaat niet om vinkjes zetten bij vaardigheden, maar vooral om te beoordelen: wat is de kwaliteit nu en waar liggen jouw ontwikkelmogelijkheden? In

2016 zal de rol van de Inspectie veranderen en zullen de inspecteurs ook de kwaliteiten van de observatie van de directeur meenemen. Niet alleen door onszelf, maar ook op de website van de PO-Raad wordt de VHM als een van de instrumenten aanbevolen."

Tips en overwegingen van basisschooldirecteur Tineke Dolfing voor het gebruik van de vaardigheidsmeter (VHM):

- We voeren de VHM een keer per jaar uit, maar als iemand op een van de indicatoren onvoldoende scoort, doen we altijd tussentijds nog een extra meting.
- Niet zozeer is het invullen van de meter waardevol, maar het gesprek dat je met de leerkracht hebt. De meter is leidraad om het gesprek te voeren; niet andersom.
- Als je, net zoals onze school, werkt in een vereniging van meerdere scholen, zorgt de VHM dat je allemaal op dezelfde manier kijkt en beoordeelt. Zo zitten alle scholen op één lijn.
- Een voorwaarde om de meter goed uit de verf te laten komen is het scheppen van een veilig klimaat binnen het team waardoor leerkrachten zich open durven stellen en kritisch naar zichzelf durven kijken.
- Leerkrachten kunnen naar aanleiding van de uitkomsten van de VHM ook leren van elkaar: laat ze gebruikmaken en leren van elkaars kwaliteiten.

Meer weten

Cadenza Onderwijsconsult ontwikkelde verschillende typen vaardigheidsmeters: de vaardigheidsmeter VVE, Schoolleiding, Interne Begeleiding, Instructiegedrag VO, Instructiegedrag PO en Instructiegedrag LKO/OA.

In aansluiting op de VHM instructiegedrag is het mogelijk ultrakorte e-learningcursussen over bijna alle instructievaardigheden te volgen. Meer weten: www.cadenza-oc.nl/vaardigheidsmeters.